

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **A. M.**, zastoupen Mgr. Petrem Poláchem, advokátem se sídlem Brno, Křenová 62a, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 17. 3. 2005, č. j. 36 Az 22/2004 - 24,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Brně, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 17. 12. 2003, č. j. OAM-972/VL-11-P21-2002. Tímto rozhodnutím mu nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) a bylo vysloveno, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že žalobce nenaplnil žádnou ze zákonných podmínek pro udělení azylu, a že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno na základě dostatečně zjištěného skutečného stavu věci a bylo přesvědčivě odůvodněno.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Konkrétně pak namítá, že nesouhlasí s názorem soudu, potažmo žalovaného, pokud jde o posouzení podmínek podle

§ 12 zákona o azylu. V žádosti o udělení azylu totiž uvedl, že jako výraz svého nesouhlasu s režimem v Běloruské republice odmítl spolupráci s K. V důsledku toho mu pak bylo znemožněno získat zaměstnání, které by odpovídalo jeho kvalifikaci. Nedokázal tudíž vydělat dost peněz, aby uživil rodinu. Rovněž byl neustále navštěvován pracovníky K. a jeho život byl pod neustálým dohledem K. Vždy když byl v České republice, K. se to dozvěděla a stěžovatel musel vysvětlovat, co zde dělal. Domnívá se tak, že byl pronásledován ve smyslu § 2 odst. 5 zákona o azylu, neboť byl omezen na svém právu vydělat si na živobytí a uživit rodinu. Dále namítá, že správní orgán pochybil, když v jeho případě nevyslovil existenci překážky vycestování, neboť ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí České republiky, která je součástí správního spisu vyplývá, že jsou v Běloruské republice ze strany správních orgánů soustavně porušována lidská práva. Z toho podle stěžovatele plyne, že mu po návratu z České republiky hrozí uvěznění a nelidské či ponižující zacházení za to, že zde požádal o azyl. Vzhledem k uvedenému navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; požádal také o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že považuje rozsudek krajského soudu i svoje rozhodnutí za vydaná v souladu se zákonem a odkázal na správní spis, zejména na podání a výpovědi stěžovatele. I nadále totiž zastává názor, že důvody uvedené stěžovatelem nelze podřadit pod § 12 ani § 91 zákona o azylu. Navrhl proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozhodnutí krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel uplatňuje důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (tvrzená nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení). Konkrétně namítá, že splňuje podmínky pro udělení azylu a rovněž pro vyslovení překážky vycestování, avšak krajský soud toto nesprávně posoudil.

K tomu ze správního spisu vyplynulo, že dne 2. 2. 2002 podal stěžovatel žádost o udělení azylu, kde uvedl, že po ukončení vojenské služby v roce 1991 odmítl podepsat spolupráci s K. a proto nemohl nikde dostat lepší práci. Měl také telefonáty, které mu připomínaly, že spolupráci nepodepsal. Proto opustil Bělorusko. K dotazu žalovaného uvedl, že v České republice byl již několikrát jako turista a za prací (v roce 1997, 1998, 1999).

Ve vlastnoručně psaném prohlášení uvedl, že byl v roce 1991 nucen důstojníkem K. poskytovat „tajné informace o pohybu peněz a zboží ve firmě“, kde pracoval, on ale odmítl. K jeho jménu se teď vážou negativní informace, které jsou shromažďovány na oddělení K. města B.. Rovněž sdělil, že nemůže pracovat a žít jako vysokoškolsky vzdělaný člověk a doufá, že se v České republice bude moci naplno realizovat. Během pohovoru konaném dne 11. 4. 2002 uvedl, že o azyl žádá proto, že po něm K. chtěla v roce 1991-1992 dodávat informace. Dále sdělil, že v České republice byl již několikrát (poprvé v roce 1997 na 3 měsíce jako turista, poté od září 1998 do listopadu 1999 a naposledy od února 2000 do července 2001). V říjnu 2001 přijel znovu a v únoru 2002 požádal o azyl. K dotazu žalovaného, proč tak neučinil již dříve, odpověděl, že se „musel nejprve pořádně rozhodnout a rozkoukat“. Nemohl tak učinit ani ihned po svém posledním příjezdu do České republiky, neboť slíbil, že počká na kamaráda, který zde měl být poprvé. Také byl „domluvený s jedním pánem, že mu vyřídí doklady. Ten ho ale obelhal a vízum mu neopatřil.“ K dotazu žalovaného uvedl, že jeho potíže začaly po roce 1991, kdy odmítl spolupráci s K. a pak již nemohl sehnat práci odpovídající jeho vzdělání. Po návratu z České republiky v roce 1999 byl povolán do K., aby sdělil, proč do České republiky jezdí a co tam dělá. Stěžovatel řekl, že tam pracuje a odešel. Také uvedl, že příslušníky K. zná, neboť s nimi „chodí na bojová umění“. Jinak s nimi přicházel do kontaktu pouze náhodně na ulici nebo v tělocvičně. V případě návratu se obává uvěznění za to, že požádal o azyl. Žalovaný mu rozhodnutím ze dne 17. 12. 2003 azyl neudělil, dospěl totiž k závěru, že obtíže stěžovatele v zemi původu nedosahují intenzity pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Významnou skutečností rovněž bylo, že stěžovatel požádal o azyl až v roce 2002, přestože mohl požádat výrazně dříve. Pokud jde o vyslovení překážky vycestování, tak žalovaný pro to neshledal důvody a odkázal na informaci MZV ČR ze dne 20. 2. 2003, podle níž nejsou známy případy, že by osoby neúspěšně žádající o azyl byly v Běloruské republice nějakým způsobem postihovány.

Stěžovatel předně namítá, že mu měl být azyl udělen, neboť byl pronásledován. Podmínky pro udělení azylu z důvodu pronásledování jsou stanoveny v § 12 zákona o azylu. Podle citovaného ustanovení se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Co se rozumí pronásledováním ve smyslu zákona o azylu je pak stanoveno v § 2 odst. 5 tohoto zákona, tak že jako pronásledování je chápáno ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Stěžovatel naplnění pojmu pronásledování spatřuje v tom, že poté co odmítl spolupráci s K., nemohl sehnat odpovídající zaměstnání a rovněž byl několikrát kontaktován příslušníky K.

Krajský soud i žalovaný tyto stěžovatelovy potíže nepovažovali za pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu, avšak azyl stěžovateli neudělili rovněž s ohledem na skutečnost, že požádal o azyl až v roce 2002, přestože tak mohl učinit dříve. Nejvyšší správní soud s tímto hodnocením plně souhlasí, neboť nejen že stěžovatelovy obtíže nebyly takové závažnosti, aby je bylo možno za pronásledování ve smyslu zákona o azylu považovat, tak se navíc stěžovatel z možnosti udělení azylu diskvalifikoval již tím, že o něj požádal až během svého čtvrtého pobytu v České republice, navíc po uplynutí více jak tří měsíců pobytu. Nejvyšší správní soud totiž již ve svém rozsudku ze dne 20. 10. 2005, sp. zn. 2 Azs 423/2004, (dosud nepublikováno) vyslovil, že „o azyl je nutno žádat

bezprostředně poté, co má k tomu žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového“. Jakkoliv totiž není v zákoně o azylu stanovena konkrétní lhůta, v níž je po překročení státní hranice potřeba požádat o azyl, je třeba, aby podání žádosti o azyl následovalo skutečně neprodleně po vstupu do ČR, nebrání-li tomu nějaké závažné okolnosti. Ve svém rozsudku ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 2 Azs 5/2003 (publ. pod č. 18/2003 Sb. NSS), zdejší soud uvedl: „...*cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody.*“ Z této logiky také vyplývá, že cizinec má požádat o azyl neprodleně poté, co má k tomu příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového. V opačném případě, tedy při podání žádosti o azyl s výrazným časovým odstupem po vstupu na území státu, kde mu může být ochrana formou azylu udělena, lze předpokládat, že důvody podání žádosti se již nemusejí shodovat s důvody odchodu ze země původu a naopak se spíše jedná o snahu cizince si v České republice legalizovat pobyt; to může cizince z poskytnutí azylu vyloučit podobně, jako žádost v jiné, než první bezpečné zemi.

V daném případě měl stěžovatel podle svých slov potíže s K. již od roku 1991 a jejich intenzita se žádným způsobem neměnila (stále mu bylo znemožňováno získání lepšího zaměstnání a stěžovatel se cítil pod dohledem K. nespokojen). Přestože byl v České republice od roku 1997 několikrát, přičemž celková doba pobytu na území České republiky přesáhla více než dva roky, o azyl nepožádal a učinil tak až během své čtvrté návštěvy, navíc po více než 3 měsících. Stěžovatelovo vysvětlení, že se zde chtěl nejprve pořádně „rozkoukat“ je neakceptovatelné a nepostačující. Lze tak uzavřít s tím, že stěžovateli v podání žádosti o azyl dříve nic nebránilo. Rovněž zmíněné potíže s K., nedosahovaly takové intenzity, aby mohly být za pronásledování ve smyslu zákona o azylu považovány. Stěžovatel totiž netvrdil, že byl v ohrožení života nebo svobody a ani že byl vystaven psychickému nátlaku nebo jiným obdobným jednáním, jak požaduje § 2 odst. 5 zákona o azylu. Jak sám uvedl, kdyby spolupráci s K. přijal, „mohl si najít lepší zaměstnání a mít lepší život.“ Za dané situace Nejvyšší správní soud neshledal v postupu žalovaného ani krajského soudu nezákonnost, když shledali, že stěžovatel nenaplnil podmínky pro udělení azylu.

Stěžovatel se dále domnívá, že v případě návratu do vlasti, mu hrozí nebezpečí a je tak důvod pro vyslovení překážky vycestování ve smyslu zákona o azylu. Při hodnocení této námítky je třeba vyjít z ustanovení § 91 odst. 1 zákona o azylu, podle kterého povinnost ukončit pobyt neplatí, pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti. Podmínky uvedené v § 91 zákona o azylu, při jejichž splnění je dána překážka vycestování, tak nejsou totožné s těmi, které jsou zkoumány z hlediska § 12 zákona o azylu, a soud se těmito podmínkami musí zabývat samostatně. V dané věci stěžovatel spatřuje existenci překážky vycestování v tom, že mu ve vlasti hrozí uvěznění za to, že v České republice požádal o azyl. Toto své tvrzení blíže nekonkretizoval a naopak - jak vyplynulo z kasační stížnosti - jeho obava není ničím podložena a vyvstává pouze z obecné situace, která v Běloruské republice panuje. Jak ale vyplynulo z informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne

20. 2. 2003, nejsou známy případy, že by osoby neúspěšně žádající o azyl byly v Běloruské republice nějakým způsobem postihovány. Nelze tudíž stěžovatelovu obavu považovat za důvodnou. Tím spíše, když se z České republiky vrátil již několikrát a nikdy žádné potíže neměl. Krajský soud tak postupoval v souladu se zákonem, když jeho žalobu zamítl. Naplnění důvodu kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tak nebylo shledáno.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. února 2006

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu

